

Το τελευταίο καλοκαίρι της Ενωμένης Ευρώπης.

Πριν τέσσερα χρόνια γράφαμε [άρθρο](#) με τον ίδιο τίτλο και ένα ερωτηματικό. Σήμερα, η τότε ανησυχία έχει γίνει πραγματικότητα.

Οι μέρες που θα ακολουθήσουν μετά την απόφαση του δημοψηφίσματος για έξοδο της Μεγάλης Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα είναι, όπως γράφαμε τότε, οι μέρες του payback, δηλαδή της πληρωμής, όχι με τη στενή οικονομική έννοια αλλά με την ευρύτερη ανθρώπινη και ηθική έννοια της «νέμεσης».

Τώρα είναι λοιπόν, που όπως έγραφε [στο ποίημα του](#) «Ντροπή της Ευρώπης» ο [Γκύντερ Γκρας](#): «Πιες επιτέλους, πιες! κραυγάζουν οι εγκαθέτοι των Επιτρόπων· όμως ο Σωκράτης, με οργή Σού επιστρέφει το κύπελλο γεμάτο ως επάνω».

Και τώρα είναι που η Γερμανία είτε θα βρει έναν αξιοπρεπή τρόπο να αναθεωρήσει την δεσποτική και αλαζονική της στάση της ή τελικά, μετά και το

Βρετανικό παράδειγμα, θα οδηγήσει την Ευρώπη και τον κόσμο σε μια νέα μεγάλη περιπέτεια – δικαιώνοντας έτσι, μέχρι και σήμερα, αυτό που έγραφε [ο Τόμας Μαν](#) στην εισαγωγή του βιβλίου του [«Το Μαγικό Βουνό»](#) για τον (Πρώτο) Μεγάλο Πόλεμο **«που με το αρχίνισμά του τόσα και τόσα άρχισαν και που ακόμα καλά-καλά δεν έπαψαν να αρχίζουν»**.

Η οικονομική στέρηση και ο κοινωνικός αποκλεισμός, η έλλειψη κινήτρων για ατομική και κοινωνική πρόοδο και ευημερία, ο δεσποτισμός και η επιτροπεία, ο διχασμός, το μίσος και η ανασφάλεια είναι μόνο μερικοί από τους «δαίμονες» της ματαιωμένης ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, που ζητούν άμεση πολιτική απάντηση για να μην στοιχειώνουν την καθημερινότητα των Ευρωπαίων πολιτών κάνοντάς τους ευάλωτους σε ακραία καταστροφικές επιλογές.

Είμαστε σε ένα σημείο καμπής χωρίς δυνατότητα επιστροφής στην ομαλότητα με τα συμβατικά μέσα των αναβλητικών και συγκεντρωτικών πολιτικών. Και όπως έγραφε ο Ηράκλειτος κανείς δεν μπορεί να μπει **«στο ίδιο ποτάμι για δεύτερη φορά»**. Είτε λέγεται Μέρκελ και είναι επικεφαλής, είτε λέγεται Τσίπρας και είναι ο τελευταίος τροχός της αμάξης.

Χρειάζεται ριζική αναθεώρηση απόψεων και στάσεων. Χρειάζεται συνέπεια και ήθος. Και το ανησυχητικό είναι ότι τίποτε από αυτά δεν υπάρχει στις ηγετικές ομάδες. Άρα χρειάζεται και σαρωτική αλλαγή πολιτικών προσώπων.

Θαρρείς, ενώ όλα δείχνουν να αποκτούν την κανονικότητα της μετάβασης σε μια άλλη κατάσταση πολιτικών και οικονομικών πραγμάτων, ο χρόνος να επιβραδύνεται, χωρίς όμως στιγμή να παγώνει. **Γιατί τα κίνητρα στις κοινωνίες είναι δυνατά και πραγματικά. Παρά τους φόβους και τις αμφιβολίες.**

Από τη μια η διάχυτη και πραγματική συναίσθηση ότι μια αξιοπρεπής ζωή με ασφάλεια δεν μπορούν πλέον να εξασφαλιστούν στο υπάρχον έδαφος, κάνει την αποχώρηση μια αναγκαστική επιλογή, ακόμη κι αν αυτή περισσότερο θυμίζει επικίνδυνη πτήση.

Από την άλλη η γνώση ότι σε ένα τέτοιο απαιτητικό πιλοτήριο μπορεί να μην υπάρχουν καν στοιχειωδώς ικανοί πιλότοι ή ακόμη ότι τα καύσιμα μπορεί να μην επαρκούν μέχρι την άφιξη σε ένα νέο προορισμό, περιγράφει το ταξίδι ως μια «τέλεια αβεβαιότητα».

Παρ'όλ'αυτά, εδώ κι ένα χρόνο, στο αεροδρόμιο «Ενωμένη Ευρώπη», επικρατεί αυξημένη κινητικότητα. Το ένα αεροπλάνο πίσω απ'τ'άλλο τροχοδρομούν, περιμένοντας την κατάλληλη στιγμή για τη δική τους αναγκαστική πτήση.

Μια εικόνα που φέρνει στο νου τις δηλώσεις της Μέρκελ ότι ναι μεν δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι η ιδέα της ευρωπαϊκής ενοποίησης ήταν μια ιδέα ειρήνης, αλλά επίσης ότι αυτή η ειρήνη που έχουμε στην Ευρώπη εδώ και πολλά χρόνια, δεν είναι αυτονόητη.

Και αλήθεια, πραγματική αιτία σε μια ανάφλεξη ποια θα'ταν; Η χίμαιρα της χαμένης ανταγωνιστικότητας; Και οι αφορμές; Χρέη που δεν πληρώνονται, μια τρομοκρατία που δεν καταπολεμείται, ένα μεταναστευτικό-προσφυγικό που δεν ανακόπτεται, μια εκτεταμένη ανατροπή του πολιτικού κατεστημένου που δεν αντιστρέφεται;

[Δ. Τρικεριώτης](#), Twitter: [@BlogGnathion](#)